

AKADEMIA * LATVIJA * BIBLIOTEKA

LONDONVALS AMIZIE

Nr. 1432.

21. jūnijā.

1974.

Pamati Latvijas Brīvdabas muzejam, ko tagad pārdēvējoši par Latvijas etnogrāfisko Brīvdabas muzeju, likti Latvijas neatkarības pirmajos gados. To dibināt mūsu valsts Izglītības ministrijas Pieminekļu valde nolēma 1924. gadā, un Zemkopības ministrijas Zemes ierīcības komiteja iedalīja tā nākamajai novietnei 70 hektārus zemes pie Juglas ezera, kādus 12 kilometrus no Rīgas centra. Latviešu brīvdabas muzeja idejas tēvs un paša muzeja, veidošanas vadītājs ilgus gadus (līdz 1934. gadam) bija prof. Dr. P. Kundziņš, izcils speciālists latviešu tautas celtniecības nozarē.

Līdz 1940. gadam uz Brīvdabas muzeju (bija pārceltas jau 35 ēkas, to starpā tādi izcili koka arhitektūras pieminekļi kā divas ļoti vecas baznīcas — Usmas, celta 1704. gadā, un Bornes, 1537. gadā, kā arī Brāļu draudzes saiešanas nams. Pati pirmā celtnē, ko muzejā 1928.—1929. g. uzstādīja, bija rija no Madonas apriņķa Vestienas Rīzgām, kādus turpat 200 gadus veca. Tās tuvumā vēlāk pakāpeniski izveidoja veselu Vidzemes sētu; tai vienā pusē novietoja Latgales, otrā Kursas un Zemgales māju ēku kompleksus. Brīvdabas muzeja izveidošanā daudz darījušas latviešu studentu vienotnes un skautu un gaidu organizācijas, pie kam īpaši nopelni bija pazīstamiem arhitektiem Rob. Legzdīnam un A. Teivēnam. Muzejs ieguva plašu sabiedrības (atbalstu; arī skolu jaunatne populārākās mežu dienās tur iestādījusi daudzus tūkstošus koku un krāšņuma krūmu.

Pārmaiņām pilnajos okupāciju un kara gados bija ļoti jābaidās, ka šis izcilais latviešu muzejs ar visiem nesamaksājami vērtīgajiem iekārtas priekšmetiem vai nu nejausi, vai kauju apstākļos neaiziet bojā — vai pat netiek tišām iznīcināts, piemēram, kādām kara spēka vienībām atkāpjoties. Tas tomēr varējās visumā labi saglabāties; kādas atsevišķas celtnes nodeģšanas gaidījumā pastāv arī iespēja to atjaunot tieši tādā, pat izskatā.

Mūsu Brīvdabas muzejs, kas vēl tagad ir viens no nedaudzajiem Padomju savienībā, ar savām celtnēm un ēku iekārtas (priekšmetiem kļuvis arī par izcilu mūsu

Kārlis Draviņš

Brīvdabas muzeja paplašināšana

Tanī novietos Latgales zvejnieku mājas un mūsu jūrās piekrastes zvejnieku saimniecību

visām tai raksturīgām ēkām un iekārtas piederumiem, Attiecīgie objekti sameklēti Rēzeknes apriņķī, Gaigalavas pagasta Īdeņu ciemā. No kādām 50 tā saimniecībām būs iespējams iegūt muzejam kā pašu dzīvojamo māju, tā tipiskas saimniecības ēkas — klēti, kūti, pirti, riju un namiņu. Īdeņu ciems zīmīgs ar to, ka tā iedzīvotājiem viens no galvenajiem iztikas avotiem ir bijusi zveja toreiz vēl ļoti plašajā Lubāna ezerā.

Nav šaubu, ka vecās koka celtnes, Brīvdabas muzejā attiecīgi pieskatītas un kopotas, pie tam, kur nepieciešams, pielabotas, kādas (saturņējušas daļas savlaicīgi atjaunojot, varēs stāvēt ļoti ilgu laiku, praktiski ņemot — daudzus gadu simteņus. Turpretī tagadējos novietojumos tās vai nu paliktu pamestas un nelabotais un tā aizietu postā neilgā laikā, vai arī, agrāk vai vēlāk, tiktu noārdītas, atzistot tās telpu sadalījumā un noveidojumā, dažkārt arī novietojumā par novecojušām, par tādām, kas vairs neatbilst mūsu dienu iedzīvotāju prasībām pēc racionālas iekārtais un ērtībām. Bez tam arī ik pa laikam pielabotu

koka celtnu mūžs, ja tās netiek (kā muzejā) speciāli restaurētas, ir ierobežots: pienāk laiks, kad tās tiktāl novecojušas, ka vairs neatmaksājas tās labot. Tā, piemēram, turpat vai neviena no tām Rīgas apkārtnes zemnieku māju koka ēkām, kuras savā laikā (apmēram 1780. — 1820. g.) uzzīmējis slavenais vēstures un citu materiālu krājējs J. Broce, nav vairs saglabājusies līdz mūsu dienām.

Svētceļojums uz Lommeli

Beļģija (-it). Šai vācu karavīru lielākajā kapsētā Rietumos, kur ir ap 39.000 kapu, dus arī 80 mūsu leģiona karavīri, kas miruši gūstekņu nometnē Cēdelghemā 1945. un 1946. g. Kopjot jau 10 gadus vecu tradīciju, Daugavas vanagi Rietumvācijā 26. maijā rīkoja kapu svētkus latviešu dēliem, kas vairumā apglabāti netālu no galvenās ieejas.

Svētbrīdī vadīja katoļu prāvests P. Dupats no Beļģijas un mācītājs R. Bērziņš no Ķelnes. Prāvesta svētrunas tema

BRĪVĪBAS UGUNIS KLĪVLANDĒ

Brīvības uguns un skulptūras pamatu iesvētīšanu Klīvlandē, Savienotajās valstīs, paužot Baltijas un citu Austrumeiropas tautu apspiestību padomju jūgā, ievadīja pilsētas vecākā R. Perka uzruna. Runātājs pieminēja, ka kardinālis Mindcentijs jau kopš gadiem ir brīvības simbols ne vien ungāriem, bet miljoniem citu Eiropas apspiesto tautu. Brīvības uguni Klīvlandes pilsētas celtnes priekšā iedēdza kardinālis Mindcentijs un iesvētīja arī pamatus skulptūrai «Brīvības ilgas». Lūgšanu oikūmeniskajā svētbrīdī vadīja latviešu mācītājs Laimdotts Grendze. Ziedus nolika apspiesto tautu jaunieši, starp tiem latviešu meitenes tautas tērpos.

bija: uzticība, kopā turēšanās un ticība jaunai dienai nākotnē, jo akla vara nav mūžīga, tāpēc arī Latvijas okupācija nevarēs turpināties mūžīgi. Lūgšanu par tautu krievu jūgā un trimdā teica māc. R. Bērziņš.

Krāšņus vainagus ar piemiņas vārdiem nolika J. Leitītis no DV Centrālās valdes, E. Ozols no DVF Anglijā, R. Skadiņš no DV Rietumvācijā, K. Dreimanis no DV Holandē un DV Krēfeldas nodaļa. Karavīru kapus tautietes greznoja ar baltiem un sarkaniem ziediem. Netika aizmirsti arī blakus esošie igauņu kapi.

Latvieši autobusus un vieglajās mašīnās bija ieradušies no Lejasreinas, Mīnsteras, Manheimas, Kaizerslauternas, Osnabrukas, Diseldorfas, Krēfeldas, Beļģijas un Holandes. Pēc kapu svētkiem Vateršaites ciema viesnīcā svētceļnieki vēl pavadīja pāris stundas pie kopēja dziedā galdā. Šo brīdi nobeidza ar kopēji dziedātu Lāčplēšu dziesmu. Pa saules pilnajiem beļģu lielceļiem dodamies atpakaļ katrs uz savām pagaidu mājām dažādās ciemu zemēs, visi nesa līdzīgu klusu domu, kaut šo svētceļojumu varētu vēl koplāk turpināt vienmēr no jauna. Menchengladbachas nodaļas organizētā satikšanās šogad bija vienkārša, bet labs piemērs, ka esam vēl stipri zaļš zars.

Baznīcas un tautas darbā

EDGARS KRIEVS SEŠDESMITGADNIEKS

Vidusanglijas draudzes kasierim un Lesteras draudzes kopas priekšniekam Edgaram Krievam 17. jūnijā piepildījās 60 gadi. Jubilārs dzimis Annas muižā pie Valmieras kā kalēja dēls. Izglītojies Valmieras pamatskolā, Cēsu arodskolā un Rīgas pilsētas teknikumā. Pēc obligātās kara klausības un instruktoru kursu beigšanas Edgars Krievs strādā par elektrotehniķi Iekšlietu ministrijas būvniecības departamentā un vēlāk ir pārzinis Ķeguma uzņēmuma Suntažu elektrības

bērnus izaudzināt par latviešiem un krieviem. Meita Elga, farmācijas kursu absolvente, ir precējusies ar farmaceitu Pauli Zivtīnu, dēls Jūris ir vidusskolnieks, un viņu šai vasarā iesvētīs.

